Svar på skriftligt spörsmål SSS 329/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om statsbolags förvaltningsråd

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 329/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Pauli Aalto-Setälä /saml m.fl.:

> Vilka åtgärder vidtar regeringen för att slopa statsbolagens förvaltningsråd?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I vissa stora statsägda bolag är förvaltningsrådet fortfarande en del av bolagets organ. Förvaltningsråd finns i Kemijoki Oy, Posti Group Abp, Neova Oy och VR-Group Ab som är bolag som fungerar på marknadsvillkor samt i Veikkaus Ab, Alko Ab, Finnvera Abp, Fonden för industriellt samarbete Ab (Finnfund) och Rundradion Ab som är statliga bolag med specialuppgifter.

Förvaltningsråden är inte obligatoriska organ med stöd av aktiebolagslagen och deras uppgift är närmast att övervaka såvida de inte åläggs andra uppgifter i bolagsordningen. I statsägda bolag ska förvaltningsrådens uppgifter och beslutanderätt definieras så att de på bästa möjliga sätt beaktar den specialuppgift som bolaget sköter eller bolagets strategiska intressen. Vid Posti, Veikkaus, VR-Group, Alko och Rundradion har förvaltningsrådet getts sådana uppgifter som hänför sig till den specialuppgift som bolaget sköter eller till lagstiftningen. Dessutom finns det lagstiftning om alkoholbolaget (Alko), Fonden för industriellt samarbete (Finnfund), Veikkaus och Rundradion som innehåller bestämmelser om bland annat förvaltningsrådet. I de övriga bolagen har förvaltningsrådets uppgifter fastställts på en allmän nivå i bolagsordningen. Eftersom förvaltningsrådets grundläggande uppgift enligt aktiebolagslagen är att övervaka bolagets förvaltning som styrelsen och verkställande direktören ansvarar för, är övriga uppgifter som rådet tilldelas frivilliga, förutsatt att de hör till bolagsstyrelsens allmänna behörighet och uppgifterna inte har ålagts andra organ (s.k. förbud mot överlappande uppgifter).

I statsägda börsbolag finns det inte längre några förvaltningsråd och i stället har det inrättats delegationer för intressentgrupper, i vilka det ingår representanter, inklusive riksdagsledamöter, för intressentgrupper som är relevanta för bolagets verksamhet. Till skillnad från förvaltningsrådet är de inte bolagets organ enligt aktiebolagslagen, varvid de inte heller har lagstadgad ställning eller beslutanderätt. Förvaltningsrådets medlemmar väljs av bolagsstämman, dvs. aktieägarna, och delegationens medlemmar väljs i regel av bolagets styrelse, om inte något annat bestäms i bolagsordningen.

Det har redan tidigare föreslagits att förvaltningsråden för andra än börsnoterade statsägda bolag ska upplösas och omvandlas till delegationer för anknutna enheter, men med undantag av några enskilda fall har det inte funnits någon politisk vilja till detta. I sin enklaste form fattas beslut om att upplösa förvaltningsrådet på bolagsstämman med kvalificerad majoritet, varvid bestämmelsen om förvaltningsrådet stryks från bolagsordningen. I fråga om de bolag där förvaltningsråden regleras i en speciallag som gäller bolaget krävs dessutom en ändring av nämnda lag. Vid eventuella förändringar måste man samtidigt avgöra frågan om personalrepresentation i bolagets förvaltningsorgan, eftersom detta i vissa bolag har avgjorts genom att personalrepresentanterna har varit närvarande i förvaltningsråden.

I statsrådets gällande ägarpolitiska principbeslut fastställs att ”För att främja god förvaltningssed utvärderar staten som ägare vilken roll bolagens förvaltningsråd och delegationer har.” Motsvarande skrivelse har också funnits i det tidigare ägarpolitiska principbeslutet. Frågan kommer att granskas under regeringsperioden.

Helsingfors 11.10.2024

Europa- och ägarstyrningsminister Joakim Strand